

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 27 ΜΑΪΟΥ 2013 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α1.

Επειδή βλέπουμε ότι κάθε πόλη είναι ένα είδος κοινότητας και ότι κάθε κοινότητα έχει συσταθεί για την επίτευξη κάποιου αγαθού (πράγματι όλοι κάνουν τα πάντα για χάρη αυτού που το θεωρούν καλό) εύκολα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι όλες τους επιδιώκουν κάτι το αγαθό - και φυσικά αυτή που είναι ανώτερη από όλες τις άλλες και περιλαμβάνει μέσα της όλες τις άλλες επιδιώκει το ανώτερο από όλα τα αγαθά. Αυτή είναι η λεγόμενη πόλη ή κοινωνία πολιτική.

Όμως επειδή η πόλη ανήκει στην κατηγορία των σύνθετων πραγμάτων, όπως όλα τα πράγματα που το καθένα τους είναι ένα όλο, αλλά αποτελείται από πολλά μέρη, είναι φανερό ότι πρώτα πρέπει να ψάξουμε να βρούμε τι είναι ο πολίτης, γιατί η πόλη είναι ένα σύνολο από πολίτες. Επομένως πρέπει να ερευνήσουμε ποιον πρέπει να ονομάζουμε πολίτη και ποια είναι η ουσία της έννοιας πολίτης. Πράγματι για το περιεχόμενο της λέξης πολίτης διατυπώνονται πολλές φορές διαφορετικές μεταξύ τους γνώμες. Δηλαδή δεν υπάρχει ομοφωνία για το περιεχόμενο της λέξης πολίτης: κάποιος ενώ είναι πολίτης σ' ένα δημοκρατικό πολίτευμα, συχνά δεν είναι πολίτης σ' ένα ολιγαρχικό πολίτευμα.

Β1.

Στη συγκεκριμένη ενότητα ο Αριστοτέλης δίνει τον ορισμό της έννοιας πόλη αρχίζοντας από την υπερεκείμενη έννοια του γένους, δηλαδή την έννοια κοινωνία και προχωρώντας στην ειδοποιό διαφορά από τις άλλες κοινωνίες που είναι ο στόχος της, το ανώτερο από όλα τα αγαθά. Ο ορισμός της έννοιας και η συλλογιστική πορεία του φιλοσόφου για τον ορισμό της στην πραγματικότητα δεν χωρίζονται. Η διάκριση μπορεί να εξυπηρετήσει μόνο πρακτικούς σκοπούς.

- κάθε πόλη είναι ένα είδος κοινωνίας
- κάθε κοινωνία έχει συγκροτηθεί για να επιτευχθεί κάποιο αγαθό
- άρα όλες οι κοινωνίες αποβλέπουν σε κάποιο αγαθό
- αυτή που είναι ανώτερη από όλες αποβλέπει στο ανώτερο από όλα

Το τελευταίο συμπέρασμα προϋποθέτει ότι κάθε κοινωνία επιδιώκει ένα αγαθό ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και ότι οι υποδεέστερες κοινωνίες επιδιώκουν υποδεέστερα αγαθά και οι ανώτερες ανώτερα, άρα ή πασών κυριωτάτη» θα επιδιώκει το «κυριωτάτον πάντων».

Η εξήγηση του Αριστοτέλη για τη σύσταση της πόλης είναι τελεολογική, δηλαδή το νόημα και ο χαρακτήρας κάθε πράγματος στον κόσμο πρέπει ν' αναζητηθεί στο σκοπό της υπαρχής του. Στο συλλογισμό του είναι διάχυτη η αντίληψη πως η φύση τίποτα δεν κάνει μάταια «ή φύσις οὐδέν ποιεῖ μάτην», πως σε κάθε πράγμα υπάρχει ένας σκοπός. Εδώ αναφέρεται γενικά στο σκοπό που έχουν οι διάφορες κοινωνίες και στον ανώτερο σκοπό που έχει η ανώτερη όλων, η πόλη, την κατάκτηση της ευδαιμονίας. Την ευδαιμονία επιδιώκουν όλοι οι άνθρωποι τόσο ως άτομα όσο και ως πολίτες, επομένως η επιδίωξη του αγαθού ως σκοπού όλων των ανθρώπων συνδέεται άμεσα με την επιδίωξη του αγαθού ως σκοπού της πόλης.

Σκοπός υπαρχής της πόλης είναι το αγαθό, για το οποίο πάντα πράττουνι πάντες. Έτσι ήδη από το σημείο αυτό συνδέει ο φιλόσοφος τον άνθρωπο/πολίτη (πάντες) με την πόλη, δηλαδή την επιδίωξη του αγαθού ως σκοπού όλων των ανθρώπων με την επιδίωξη του αγαθού ως σκοπού της πόλης.

B2. Στο Γ' βιβλίο των Πολιτικών του Αριστοτέλη, που αποτελεί το βασικότερο τμήμα της πολιτικής του φιλοσοφίας διερευνώνται οι έννοιες του πολίτη, της πόλης, της πολιτικής αρετής και των πολιτευμάτων. Ο Σταγειρίτης φιλόσοφος ξεκινώντας από την τελευταία έννοια επιχειρεί να εξετάσει τη φύση και το χαρακτήρα (την ουσία και τη μορφή) καθενός πολιτεύματος. Πρώτα όμως στρέφει την έρευνά του προς τη φύση της πόλης -κράτους. Το πολίτευμα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της ζωής των πολιτών, της ειρήνης, της ασφάλειας, της προόδου και ευημερίας καθώς συνδέεται με τον τρόπο άσκησης της εξουσίας και την κατανομή της πολιτικής δύναμης, τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, την ελευθερία έκφρασης και την επίλυση καθημερινών πρακτικών προβλημάτων.

Επειδή όμως η «πόλις» είναι μια σύνθετη κοινωνική οντότητα, αφού αποτελείται από ένα πλήθος πολιτών, πρέπει να ψάξουμε να βρούμε τι είναι ο «πολίτης». Για το περιεχόμενο του όρου «πολίτης» έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις. Η έννοια του πολίτη συνδέεται με το πολίτευμα κάθε πόλης - κράτους. Γι' αυτό και δεν υπάρχει γενική συμφωνία για το περιεχόμενο της λέξης. Συμβαίνει μάλιστα, το ίδιο άτομο, σ' ένα δημοκρατικό καθεστώς να είναι πολίτης και να έχει πλήρη πολιτικά δικαιώματα, ενώ σ' ένα ολιγαρχικό καθεστώς να μην αναγνωρίζεται ως πολίτης και να μην έχει πολιτικά δικαιώματα. Ο φιλόσοφος παραθέτει το συγκεκριμένο παράδειγμα για να υπογραμμίσει ότι κάθε φορά είναι διαφορετικά τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί το μέλος μιας πολιτικής κοινωνίας «πολίτης». Κριτήρια λόγου χάρη μπορεί να είναι το εισόδημα, η καταγωγή, το επάγγελμα, η μόρφωση κ.ά. Και σε άλλο κεφάλαιο των Πολιτικών αναφέρεται στα κριτήρια αυτά.

Η μετάβαση από την πόλη στον πολίτη, στην οποία ακολουθεί αναλυτική συλλογιστική πορεία, εξηγείται από τη φύση της πόλης ως όλου, μέρος του οποίου είναι ο πολίτης. Είναι όμως καθοριστικός ο ρόλος του για την πολιτική τάξη και επομένως είναι ανάγκη να αναζητηθούν (δήλον ότι πρότερον ο πολίτης ζητητός) τα χαρακτηριστικά του (ώστε τίνα χρή καλείν πολίτην καί τις ο πολίτης ἐστί σκεπτέον).

Είδαμε στην αρχή της 15ης ενότητας ότι θεμελιακό ζήτημα που τίθεται είναι: ποια είναι η ουσία της πόλης. Η πόλη απαρτίζεται από ένα πλήθος πολιτών. Για να προσδιορίσουμε επομένως την έννοια της «πόλεως», θα πρέπει, πρώτα πρώτα, να διερευνήσουμε και να προσδιορίσουμε την έννοια «πολίτης», που είναι το «μόριον» της πολιτικής κοινωνίας. Αυτό θα επιχειρήσει ο Αριστοτέλης στην επόμενη ενότητα.

Στην 16η ενότητα ο φιλόσοφος θέτει τα ασφαλή κριτήρια για να θεωρηθεί ο κάτοικος μιας πόλης «πολίτης».

Αρχικά αναφέρεται απορριπτικά σε κάποιους συμβατικούς όρους.

Αυτός που κατοικεί σ' έναν συγκεκριμένο τόπο δεν μπορεί να θεωρηθεί «πολίτης», γιατί και οι μέτοικοι και δούλοι είναι, βέβαια, εγκατεστημένοι μέσα σε μια πόλη, αλλά δεν τους ονομάζουμε «πολίτες», αφού δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα και δεν νέμονται όλα αυτά που οι «πολίται», κατά φυσικό τρόπο, νέμονται. Συγκεκριμένα ένας μέτοικος στην αρχαία Αθήνα, μπορεί να είχε κοινωνικά και αστικά δικαιώματα, δεν είχε όμως τις πολιτικές ελευθερίες ενός Αθηναίου.

Ούτε, ακόμη, μπορούν να χαρακτηριστούν «πολίται» όλοι εκείνοι που, απ' όλα τα πολιτικά δικαιώματα, έχουν το δικαίωμα να παρίστανται στα δικαστήρια, είτε ως κατηγοροί είτε ως κατηγορούμενοι είτε ως μάρτυρες. Αυτό το δικαίωμα το έχουν κάποιοι κάτοικοι μιας πόλης, αφού προηγουμένως η πόλη από την οποία κατάγονται υπέγραψε μια ειδική συμφωνία με την πόλη που τους φιλοξενεί ή ακόμη και η πόλη που τους φιλοξενεί μπορεί να παραχώρησε αυτό το δικαίωμα στους μέτοικους ή στους δούλους, προκειμένου να υπηρετήσει το συμφέρον του συνόλου.

Έτσι λοιπόν, η μόνιμη εγκατάσταση σε μια πόλη και η παράσταση στο δικαστήριο δεν μπορούν να αποτελέσουν κριτήρια για το χαρακτηρισμό κάποιου ανθρώπου ως «πολίτου».

Αυτό, τελικά, που ορίζει την έννοια «πολίτης» δεν είναι τίποτε άλλο παρά η συμμετοχή στην άσκηση της δικαστικής και της διοικητικής εξουσίας. Γνήσιος «πολίτης» είναι αυτός που δικαιωματικά αναλαμβάνει δικαστικά ή άλλα πολιτικά αξιώματα. Αυτοί είναι οι «τέλειοι πολίται»

όλοι οι άλλοι είναι «άτελεις πολίται». Στην κατηγορία των «άτελων πολιτών» συναριθμεί ο Αριστοτέλης και τα παιδιά και τους ηλικιωμένους.

Πιο συγκεκριμένα «πολίτης», με την αυστηρή έννοια του όρου, είναι αυτός που συμμετέχει στην άσκηση της «βουλευτικής και κριτικής αρχής». Όταν ο φιλόσοφος λέγει «βουλευτική αρχή» εννοεί ότι ο ολοκληρωμένος πολίτης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει σ' όλα εκείνα τα όργανα της πολιτείας (Βουλή, Εκκλησία του Δήμου κ.λπ.), όπου μετά από συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων, λαμβάνονται αποφάσεις για τα σοβαρά ζητήματα της πόλης. Όταν λέγει, εξάλλου, «κριτική αρχή» εννοεί ότι ο γνήσιος πολίτης συμμετέχει σ' όλα εκείνα τα όργανα της πόλης που κρίνουν και απονέμουν δικαιοσύνη σ' όλους τους πολίτες.

Μ' αυτόν τον τρόπο ο φιλόσοφος προβάλλει το πρωταρχικό κριτήριο για τον ορισμό του «πολίτου».

Στην τελευταία πρόταση της ενότητας συνδυάζει την «τέλειον πόλιν» με τους τέλειους πολίτες: ολοκληρωμένη πόλη είναι αυτή που απαρτίζεται από τέτοιους και τόσους πολίτες που θα είναι ικανοί όχι απλώς για το «ζῆν», αλλά για το «εὖ ζῆν». Αυτή, τελικά, η πόλη μπορεί να χαρακτηριστεί «αυτάρκης» και το να πετύχει την αυτάρκεια σημαίνει ότι έφτασε στην τελείωση και πραγμάτωσε έτσι τον φυσικό της προορισμό.

B3.

Ο Αριστοτέλης θεωρεί πως **η πόλη είναι μια κοινωνική οντότητα τέλεια**. Εδώ το επίθετο τέλεια λέγεται για να δηλωθεί η εξελικτική πορεία των κοινωνικών μορφωμάτων η ολοκλήρωση του εξελικτικού κύκλου κοινοτικής συμβίωσης:

τέλειος οικία (= οικογένεια) → τέλειος κώμη (= οικισμός) → τέλειος πόλις (ολοκληρωμένη κοινωνία).

Δηλώνεται δηλαδή η ολοκληρωμένη κοινωνία, που αποτελεί και το τέλος της εξέλιξης. Καθώς παρακολουθούμε τη μακρά εξελικτική πορεία της πόλης διαπιστώνουμε πως αποτελεί χρονικά υστερογενές δημιούργημα, εντούτοις οντολογικά και αξιολογικά έχει προτεραιότητα έναντι όλων των άλλων. Ο κοινωνικός σχηματισμός που προήλθε από τη συνένωση πολλών μικρών κοινοτήτων είναι μια τέλεια κοινωνική οντότητα.

Η πόλη είναι ολοκληρωμένη κοινωνική οντότητα, γιατί πέτυχε την ύψιστη αυτάρκεια: είναι εκείνη που μπορεί να εξασφαλίζει από μόνη της τα αναγκαία μέσα για τη συντήρηση και επιβίωση της.

Η πόλη συγκροτήθηκε πρώτα πρώτα για να διασφαλίζει το «ζῆν», να προσφέρει δηλαδή στους πολίτες της τα αναγκαία αγαθά για τη ζωή τους- αυτός είναι ο σκοπός της «γενέσεως». Εφόσον όμως έχει εξασφαλίσει την υλική αυτάρκεια, στοχεύει, κατά φυσικό λόγο, στο «εὖ ζῆν»: το «εὖ ζῆν» είναι πλέον ο σκοπός της ύπαρξης της. Αυτό το «εὖ ζῆν» το ονομάζει ο Αριστοτέλης «εὐδαιμονία»

Στα Πολιτικά εξετάζει την αυτάρκεια σε σχέση με τα υλικά αγαθά και σε σχέση με τον «εὐδαίμονα βίον».

Η «εὐδαίμων πόλις» είναι αυτή που προσφέρει τη δυνατότητα σε όλους τους πολίτες να γευτούν τα πάσης φύσεως αγαθά: υλικά, πνευματικά, ηθικά, κοινωνικά.

Η πόλη δεν διαφέρει μόνο ποσοτικά - έχει μεγαλύτερη έκταση και πληθυσμό- από τις μικρότερες κοινωνικές ενώσεις από τις οποίες προέρχεται αλλά και ποιοτικά. Η ποιοτική διαφορά έγκειται στην αυτάρκεια.

Στα Ηθικά ο Αριστοτέλης προσδιορίζει την έννοια της αυτάρκειας: αυτάρκης είναι η πόλη που από μόνη της αποτελεί το τέλειο αγαθό, ακριβώς γιατί τίποτε άλλο δεν χρειάζεται ο πολίτης πέρα από αυτή, αφού η ίδια μπορεί να του χαρίσει το ύψιστο αγαθό, το εὖ ζῆν, την ευδαιμονία.

Η αυτάρκεια και η ευδαιμονία είναι δυο έννοιες απόλυτα ταυτόσημες. Μια πόλη είναι αυτάρκης, αν η γεωγραφική της θέση εξασφαλίζει άφθονα τα υλικά αγαθά και τη βοήθεια στην εμπορική της ανάπτυξη, αν έχει τις απαραίτητες αμυντικές δυνατότητες και αν διαθέτει σύστημα χρηστής διοίκησης και προπαντός απονομής της δικαιοσύνης, επομένως αν είναι ανεξάρτητη ή με άλλα λόγια, αν δεν χρειάζεται εξωτερική βοήθεια για να καλύψει τις υλικές και ηθικές-πνευματικές-κοινωνικές ανάγκες της.

Για να είναι η πόλη αυτάρκης είναι ανάγκη να συνυπάρχουν αρμονικά τρεις παράγοντες: το μέγεθος της πόλης, ο πληθυσμός της και οι ανάλογοι προς τον πληθυσμό της πόροι. Εάν για κάποιον από αυτούς τους παράγοντες παρατηρείται ελλάτωση ή υπερβολή αυτό ερμηνεύεται ως πάθηση της πόλης. Για το λόγο αυτό ο Αριστοτέλης δεχόταν ακόμα και τις αμβλώσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί η ισορροπία ανάμεσα στον πληθυσμό και τους άλλους δυο παράγοντες.

Η πόλη-κράτος γεννήθηκε, όπως και η κώμη, για τη διασφάλιση της ζωής, δηλαδή της επιβίωσης. Επιδιώκει όμως και πετυχαίνει το εὖ ζῆν, την ευδαιμονία. Ο σκοπός της δεν περιορίζεται στη διατήρηση της ζωής, την απόκρουση των εξωτερικών εχθρών ή έστω στην εξασφάλιση του δικαίου· είναι κάτι υψηλότερο η ευδαιμονία των πολιτών σε τέλεια κοινότητα ζωής. Προσφέρει δηλαδή τις δυνατότητες για την ανάπτυξη κάθε ηθικής και πνευματικής δραστηριότητας των πολιτών. Ιδιαίτερα το εὖ ζῆν συνδέεται με την ενάρετη ζωή. Γι' αυτό και η φροντίδα της ιδανικής πολιτείας πρέπει να είναι η αρετή των πολιτών και η παιδεία τους που να στοχεύει στην αρετή. Έτσι μέσω της πόλεως επιτυγχάνεται η ιδανική σύζευξη που επεδίωκε ο Αριστοτέλης, η σύνδεση ηθικής - πολιτικής, αφού και οι δυο έχουν ένα και μόνο κοινό σκοπό να αναπτύξουν τις ανώτερες τάσεις του ανθρώπου και να τον καταστήσουν ικανό για την κατάκτηση της αρετής.

Σύμφωνα μ' αυτά η πόλη είναι ένας φυσικός κοινωνικός οργανισμός, αφού αποτελεί το τρίτο και τελευταίο μόρφωμα της φυσικής εξέλιξης των όντων. Και αυτή η πόλη είναι τέλεια μορφή κοινωνικής οργάνωσης, αφού αποτελεί τη φυσική ολοκλήρωση των προγενέστερων μορφών κοινωνίας· αλλά πολύ περισσότερο γιατί ικανοποιεί ακόμη πιο υψηλές ανάγκες του ανθρώπου, πνευματικές και ηθικές.

Το «ἐκ φύσεως» (φύσει) δεν δηλώνει προέλευση της πόλης παρόμοια π.χ. με την προέλευση των αισθήσεων (στις οποίες αναφέρθηκε ο Αριστοτέλης στα ΗΝ), δεν δηλώνει χρονική προτεραιότητα. Ο Αριστοτέλης θεωρεί «ἐκ φύσεως» την πόλη, όπως και τις πρώτες κοινωνικές οντότητες από τις οποίες αυτή προήλθε, με την έννοια ότι ο άνθρωπος μόνος του δεν μπορεί ούτε καν να επιβιώσει πόσο μάλλον να ευτυχήσει. Γι' αυτό «ἐκ φύσεως» επιζητεί το άλλο φύλο, δημιουργεί οικογένεια, έπειτα χωριό - κώμη, και με τη συνένωση περισσότερων χωριών την πόλη, που εμπεριέχει τις προηγούμενες κοινωνικές οντότητες, αλλά και τις υπερβαίνει. Εκείνες ικανοποιούσαν μόνο μερικές ανάγκες του ανθρώπου, ενώ η πόλη συγκροτείται μεν και αυτή για τη διασφάλιση της ζωής, αλλά στην πραγματικότητα υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή.

Και αυτή η πόλη, εφόσον έχει τα χαρακτηριστικά της «αυτάρκειας» και του «τέλους», είναι το «βέλτιστον και ἄριστον». Κάθε ον έχει να υπηρετήσει έναν στόχο, που είναι ορισμένος από τη φύση· και αυτός ο στόχος είναι κάτι το εξαιρετικό, το άριστο. Και η πόλη που έχει πετύχει την αυτάρχεια σε όλα, είναι «τέλεια και ἄριστη πόλις». Αφού η πόλη είναι αυτάρκης, αντιπροσωπεύει όλα όσα ο πολίτης επιθυμεί, για να ικανοποιήσει τις ανάγκες του και να κατακτήσει το στόχο του, το υπέρτατο αγαθό, την ευδαιμονία, για να ολοκληρωθεί, να πραγματοποιήσει τη φύση του.

Απ' αυτά γίνεται φανερό ότι η πόλη ανήκει στην κατηγορία των πραγμάτων που υπάρχουν εκ φύσεως.

Η πόλη φύσει ύπαρξη

Ἡ φύσις τέλος ἐστίν
αὕτη τέλος ἐκείνων
ἡ πόλις φύσις ἐστίν

αἱ πρῶται κοινωνίαι φύσει
πᾶσα πόλις ἐκ τῶν πρώτων κοινωνιῶν
πᾶσα πόλις φύσει ἐστὶ

- Αφού η φύση είναι ολοκλήρωση και η πόλη είναι επίσης ολοκλήρωση είναι επόμενο η πόλη να είναι φυσική ύπαρξη.

- Οι πρώτες κοινωνίες είναι φυσικές υπάρξεις, αφού όμως και η πόλη είναι ολοκλήρωση των πρώτων κοινωνιών άρα είναι φυσική ύπαρξη.

Ο δεύτερος συλλογισμός δεν φαίνεται αρκετά ισχυρός, γιατί η πρώτη προκειμένη είναι υποθετική.

Η αυτάρκεια είναι ένα ακόμη στοιχείο που αποδεικνύει ότι η πόλη υπάρχει εκ φύσεως:

- Κάθε ον από τη φύση του υπηρετεί ένα στόχο που είναι κάτι το άριστο·
- στόχος της πόλης-κράτους είναι η αυτάρκεια που είναι κάτι το άριστο·
- άρα η πόλη-κράτος υπάρχει εκ φύσεως αφού υπηρετεί κάτι το άριστο.

Αυτό το συμπέρασμα είναι το τελικό των συλλογισμών που προηγήθηκαν και στηρίζει και το επιχείρημα του ότι ο άνθρωπος είναι πολιτικόν ζώον. Η άποψη του Αριστοτέλη γίνεται και σήμερα δεκτή από πολλούς, αν βέβαια θεωρήσουμε πως με τον όρο φύσει εννοούμε όχι πως η οργανωμένη κοινωνία είναι φυσικό δημιούργημα, αλλά ότι δημιουργήθηκε από μια φυσική ανάγκη των ανθρώπων να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους με απόλυτη αυτάρκεια. Μ' αυτή την έννοια η κοινωνία αποτελεί ανάγκη του ανθρώπου αλλά και προϋπόθεση για την ευδαιμονία του και την ανάπτυξη του πολιτισμού.

B4.

Σχολικό βιβλίο σελ. 178-179: «Επειδή διαβάζοντας τις ενότητες αυτές... έξω από την πόλιν.»

B5.

Ενόραση	: όρωμεν
Σύσταση	: συνεστηκυϊαν
Κατάσχεση	: περιέχουσα
Σύγκλητος	: καλουμένη
Κειμήλιο	: συγκεμιμένων
Σκόπιμος	: σκεπτόεν
Άρχοντας	: αρχής
Άφαντος	: φανερόν
Ρητό	: λέγομεν
Άφιξη	: ικανόν

Γ1.

Καταγγέλλεται τότε από μερικούς μετοίκους και υπηρέτες τίποτε σχετικό με τις στήλες του Ερμή, αλλά ότι είχαν γίνει πρωτύτερα μερικοί ακρωτηριασμοί άλλων αγαλμάτων από κάτι μεθυμένους νέους για αστείο και συνάμα ότι γίνεται σε σπίτια αναπαράσταση των Ελευσινίων μυστηρίων από ασεβή αναίδεια· γι' αυτά κατηγορούσαν και τον Αλκιβιάδη. Τότε λοιπόν λαμβάνοντας αυτά υπόψη αυτοί που εχθρεύονταν πιο πολύ τον Αλκιβιάδη επειδή τους στεκόταν εμπόδιο στο να είναι σίγουρα αρχηγοί της δημοκρατικής μερίδας και νόμισαν ότι, αν τον έβγαζαν αυτόν από τη μέση, θα έπαιρναν αυτοί τα πρωτεία, μεγαλοποιούσαν και κραύγαζαν ότι τόσο η παρωδία των μυστηρίων όσο και ο ακρωτηριασμός των Ερμών έγιναν με σκοπό την κατάλυση της δημοκρατίας και τίποτε απ' αυτά δεν έγινε χωρίς εκείνον. Πρόσθεταν στο τέλος ως απόδειξη την υπόλοιπη παρανομία του στις ενασχολήσεις που δεν ήταν δημοκρατική.

Γ2.

τινων	: τινά
ύβρει	: ύβριν
ὄντι	: τοῖς οὔσι
μάλιστα	: μάλα
ἐπητιῶντο	: ἐπαιτιῶ
ὑπολαμβάνοντες	: τοῖς ὑποληφθεῖσι
ἐξελάσειαν	: ἐξελῶεν
ἐβόων	: βοᾶν
εἶη	: ἔσται
ἐπράχθη	: πεπράχθω

Γ3. α

περὶ τῶν Ἑρμῶν	: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς στο μνηνεται
ὑπὸ νεωτέρων	: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στη μετοχή γεγεννημένοι
τά μυστήρια	: υποκειμένο στο ποιείται, αττική σύνταξη
τόν Ἀλκιβιάδην	: αντικείμενο στο ἐπητιῶντο
δήμου	: ονοματικός ετερόπρωτος προσδιορισμός ως γενική αντικειμενική στο ἐπί καταλύσει
αὐτοῦ	: ονοματικός ετερόπρωτος προσδιορισμός ως γενική υποκειμενική στο παρανομίαν.

Γ3β.

Υπόθεση: Εἰ αὐτόν ἐξελάσειαν

Απόδοση: πρῶτοι ἄν εἶναι

Εξαρτημένος υποθετικός λόγος που δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος. (Εἰ+ ευκτική → δυνητικό απαρέμφατο)

Στον ευθύ λόγο ισοδυναμεί με: εἰ αὐτόν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἄν εἶεν

Επιμέλεια απαντήσεων:

Σκυριανού Μαίρη

Μπέκου Νατάσα

Φιλολογοί

Φροντιστήριο Μ.Ε «ΕΠΙΛΟΓΗ» - Καλαμάτα

<http://www.epil.gr>